

Dr. Réti Pál (1911–1997)

Még együtt készültünk az emlékülésre, amelyet a Magyar Anyagvizsgálók Egyesülete alapításának 100 éves évfordulója alkalmából szerveztünk, de Miskolc-Tapolcán már nélkülöznünk kellett a szak-

mánk és közösségünk iránt elkötelezett hangvételű felszólalását. Életműve október 2-án lezárult, és mi már csak néma főhajással emlékezhetünk szakosztály- és szakmatörténetünk általa is formált korszakának köztiszteltben álló személyiségére.

Réti Pál 1911. augusztus 3-án született Budapesten. Gépészmérnöki oklevelét a Műegyetemen szerezte 1935-ben. „Akkor is gazdasági válság volt!” – nyilatkozta az Anyagvizsgálók Lapjának 80. születésnapja alkalmából – „egy évig kerestem munkát... 1936. november 12-én kezdtem dolgozni a Weiss Manfréd gyárban és 1973. július 1-jén küldtek nyugdíjba a Csepel Művektől. Mindenki tudja, hogy a gyárnak több neve is volt, de én egy helyen dolgoztam 37 évig.”

A pályakezdő mérnök rövidesen a szerkesztés mellett működő kis anyagvizsgáló laboratóriumba kérte át magát, amely a repülőgépgyártás követelményei miatt hamarosan korszerű szakító- és fásztógépekkel felszerelt mechanikai laboratóriummá fejlődött, amelynek ő lett a részlegvezetője. Így meghatározó szereplőjévé lett a háborús években az új, korszerű anyagvizsgáló laboratórium felépítésének és felszerelésének, amelyben már helyet kapott a dr. Török Tibor által vezetett szinképelemző és a dr. Mázor László vezette kémiai laboratórium, valamint a metallográfiai laboratórium, amely javaslatára az összetett vizsgálatok eredményeit szakvéleménnyé formálva továbbította a megrendelő gyáregységeknek. Ez idő tájt a repülőgépmotorok könnyűfémöntvényeinek ellenőrzéséhez bevezette a röntgenvizsgálatokat. A fejlesztéseket a háború természetesen megzavarta, a bombázások alatt az épület is megsérült, de a helyreállítás után végül is ő szervezte meg és irányította Csepelen az ország első, korszerűen felszerelt, ipari anyagvizsgáló intézetét, amely AGMI Rt. néven ma is működik, és amely a Csepeli Tröszt széteséséig egyaránt szolgálta magas színvonalon a csepeli kohászati és gépészeti termékek minőség-ellenőrzését, valamint gyártmány- és technológiafejlesztését. Az itt folyó tevékenység színvonalát számos elfogadott és hasznosított szabadalom és tudományos fokozattal elismert eredmény fémjelzi.

A negyvenes évek végén Réti Pál szűkebb szakmai érdeklődése a dinamikus fejlődésnek indult roncsolásmentes anyagvizsgálat felé fordult. Az Akadémia műszerbizottságában, amelyet Hevesi Gyula akadémikus vezetett, sikerült elfogadtatnia egy korszerű izotóplaboratórium típustervét. Ennek alapján először Csepelen épült fel az ötvenes évek közepén az első ipari laboratórium hazánkban, amely Co-60 sugárrórásaival alkalmassá vált vastag falú öntvények radiográfiai vizsgálatára csakúgy, mint a kohászati technológiai folyamatok radioaktív nyomjelzés-technikai vizsgálatára is. Elsőként ő vezette be az ultrahangos defektoszkópiai vizsgálatokat a mindennapi gyakorlatba 1953-ban.

Ipari tapasztalatait és kutatási eredményeit 129 dolgozata, hét önálló szakkönyve és számos konferenciaelőadása tartalmazza. A *Fémek roncsolásmentes vizsgálata* című könyvét (1954), amely orosz (1972) és német (1974) nyelven is megjelent, átfogó elméleti és gyakorlati tankönyvként használják ma is, hasonlóképpen a *Korszerű fémipari anyagvizsgálatok* című könyvét is, amelyért 1984-ben nívódíjat kapott. Szakcikkeit két alkalommal *GTE Irodalmi díjjal* jutalmazták (1968, 1977). *Kandidátusi* értekezését 1954-ben védte meg, s 1960-ban a Budapesti Műszaki Egyetem *doktorrá* avatta.

Ismereteit az Oktatásban is gyümölcsöztette: a BME Csepeli Tagozatán 1955–58 között az anyagvizsgálat tárgy előadója volt. A BME Közlekedésmérnöki Karán pedig a szakmérnöképzésben vett részt. Oktatási munkája elismeréséül a BME Egyetemi Tanácsa 1974. szeptember 30-ai hatállyal *címzetes egyetemi tanárrá* nevezte ki.

1973-ban, akarata ellenére, nyugdíjazták. „Életem legnagyobb törését az okozta, amikor 62 évesen, munkabírásom teljében elküldtek...” – nyilatkozta. „Másodállásom volt 1953–1977 között a Láng Gépgyárban, ...dolgoztam a MÁV-nál 1978–79-ben és az Ipari Minisztériumban 1985–89-ben, mint szakértő. Ha összeszámolom, 46 év munkaviszonyom volt. És persze a GTE-ben, amit rám bízta.” Főállású szakmai tevékenységét magas szintű elismerések kísérték: 1974-ben a *Köztársasági Érdemérem* ezüst fokozata, 1973-ban a *Munka Érdemrend* bronz fokozata kitüntetésben részesült.

Műszaki tudományos társadalmi tevékenysége is igen aktív volt. 1948 végén a Híradástechnikai Tudományos Egyesület orvosi röntgen szakbizottságán belül megalakította az ipari röntgen szakcsoportot. Alapító tagja volt az 1949 februárjában szerveződött Gépipari Tudományos Egyesületnek, amelynek technológiai szakosztálya keretében anyagvizsgáló szakcsoportot szervezett 1952-ben. Ez a közösség lett 1957-ben a GTE anyagvizsgáló szakosztálya, amelynek 1969-ig titkára, majd 1980-ig elnöke volt, de tiszteletbeli vezetőségi tagként haláláig aktív vezető egyénisége maradt. Szakosztályunkat és a hazai roncsolásmentes anyagvizsgálat szakterületét 1970–78 között szavazati jogú küldöttként képviselte a Roncsolásmentes Anyagvizsgáló Nemzetközi Szervezetében, az ICNDT-ben. Tíz éven át tagja volt egyesületünk Gép című folyóirata szerkesztőbizottságának. Egyesületi munkásságát *Bánki Donát-díj* (1959), *GTE Egyesületi Érem* (1970, 1975, 1986) és *Gillemot László Emlékérem* (1991) kitüntetésekkel ismerte el szakmai közösségünk.

Centenárium emlékülésünkre készülődve vezetőségünk szakmánk doyenjét a hat évtizedes eredményes ipari anyagvizsgáló, laboratóriumszervezői, szakértői, szakírói, oktatói és közéleti munkásságának elismeréséül felterjesztette a *Magyar Köztársaság Arany Érdemkereszt* polgári tagozata kitüntetésre, amelyet ez év március 15-én köztársasági elnökünk adott át neki. Májusi vezetőségi ülésünkön köszöntöttük Őt ez alkalomból, amire ő nemcsak szóban, hanem nekünk címzett levelét is átnyújtva meleg szavakkal válaszolt. Levele – most, hogy már nincs közöttünk – búcsú és végakarát is egybeben, így írt: „...amikor közel 45 éves ipari, elméleti és oktatói tevékenységet be kellett fejeznem, szeretett szakmám továbbfejlődését a GTE keretében, köztetek figyelhettem tovább... Engedjétek meg, hogy hálásan megköszönjem Nektek azt a szeretetet és támogatást, melyet pályám során tőletek kaphattam... Kívánok szeretett Szakosztályunk újabb felvirágoztatásához sok szerencsét és boldogságot.” – Pali bácsi! Erre fogunk törekedni! Nyugodj békében!

L.K.